
FRA ROCKER TIL FØRSKER

Når tidligere rockere og bandemedlemmer bliver en del af fællesskaber og har værdi for andre, har de større succes med at forlade banderne. Kort sagt bliver de mere modstandsdygtige, når de ikke står alene. Det er en af konklusionerne i et nyt forskningsprojekt, der kommer helt tæt på en tidligere rockers vej fra fængsel til universitet.

Det er ikke hverdag for en forsker på DPU at få brev fra en rocker, der sidder i fængsel. Derfor var professor MSO Line Lerche

Mørck også lidt forundret, da hun for to år siden modtog et godt gammeldags brev med posten fra eksrockeren Peter, der havde set hendes forskning omtalt på tekst-tv. I den omtalte forskning forklarede Line Lerche Mørck blandt andet, hvordan tidligere rockere og bandemedlemmer kan have gavn af at komme på højskole eller i gang med en uddannelse, når de står i den udfordrende proces, hvor et gammelt miljø skal forlades til fordel for et nyt. Processen betegnes ofte bare 'exit', selv om det for de fleste er processen med at etablere en ny hverdag efter et 'exit', der kræver flest kræfter. Den oplevelse sad Peter også med. Han ville ud af rockermiljøet, ikke mindst fordi han og hans kone gerne ville være forældre.

»Jeg troede, det var nok at melde mig ud af den gruppering, jeg dengang var medlem af, men jeg tog fejl, det er slet ikke nok. Jeg er nødt til at skabe en ny hverdag langt væk, med nye mennesker i et andet miljø, for her i dette bliver jeg ved med at være en del af problemerne,« skrev Peter blandt andet i brevet.

I første ombæring svarede Line Lerche Mørck ikke på brevet. Måske også fordi det var uvant at få et brev på den måde, fortæller hun.

»Men da Peter blev løsladt, sendte han mig også en mail. Det var en mere velkendt kommunikationsvej og førte til, at jeg inviterede ham ud på universitetet for at lave et interview om hans erfaringer med det lokale politiske exit-program, som han netop var blevet del af på det tidspunkt,« fortæller Line Lerche Mørck.

Lige meget hvad du gør, kan du ikke vinde

Interviewet med Peter blev inden længe fulgt af endnu et interview, som blev lavet af en specialestuderende. Da Peter var færdig med interviewet, bankede han på Line Lerche Mørcks dør.

»Han havde fået en idé. Når han kom på universitetet, ville han gerne skrive speciale om hele processen med exit. Derfor ville han gerne indsamle empiri nu, mens det foregik. Idéen var at lave audiologs og videologs, sådan at han satte sig ned og lavede en log, hver gang der skete noget betydningsfuldt. Han spurgte, om jeg ville hjælpe ham med at sikre, at det var videnskabeligt og validt,«

fortæller Line Lerche Mørck, der sagde ja og derefter vejledte og lyttede med og således også fulgte Peters exit-proces.

»Vi begyndte efterhånden at samarbejde tæt. Peter ville gerne ind på universitetet, men skulle først samle kvote to-point, så jeg inviterede ham med ind i nogle sammenhænge, der gjorde det muligt,« fortæller Line Lerche Mørck.

Udover at følge Line Lerche Mørcks undervisning i et fag om intervention og deltage i et ph.d.-kursus på linje med de andre

studerende, holdt Peter og Line også oplæg og foredrag sammen. Efter deres møder og samarbejde havde Peter som regel en masse kommentarer, som de to begyndte at registrere. Meget hurtigt havde de samlet et kæmpe materiale, der især illustrerede Peters udvikling i det, Line Lerche Mørck med et ord fra den skotske psykiater R.D. Laing kalder 'doublebind-situationer'. Der er tale om en slags 'lige-meget-hvad-du-gør-kan-du-ikke-vinde' situationer, som præges af en ekstrem oplevelse af fastlåshed. I Peters tilfælde >

var der nok af dem – blandt andet at han boede klods op af sit tidligere rockermiljø og ikke kunne få bolig andetsteds, var udsat for afpresning, skyldte penge i skat, boede meget langt fra universitetet. Samtidig ventede han barn med sin kone.

»Jeg kunne ikke lade være med at tænke på, hvad der kunne være med til at løse de her dobbeltheder,« fortæller Line Lerche Mørck.

At overleve for andre

Det endte med, at Line Lerche Mørck introducerede Peter til Fryshuset Danmark, en nonprofit organisation, som blandt andet arbejder med exit fra ekstremistiske eller kriminelle miljøer, laver gadeplansarbejde og støtter udsatte unge.

»Det betød, at han fik et bredere netværk og hjælp til at finde en bolig. I forvejen arbejdede han selv frivilligt med at hjælpe andre, der havde det svært, ligesom der var frivillige fra Fryshuset, der hjalp ham. Det er meget interessant, at det tidspunkt, hvor Peter er allerlængst nede og tæt på at give op, begynder han at hjælpe andre. Det var med til at løfte ham, så han ikke gled ned i følelsen af afmagt,« fortæller Line Lerche Mørck og peger på, at international forskning viser, at det netop er betydningsfuldt for folk i den slags situationer, at de føler, de har værdi for andre.

»Når man fjerner fokus fra sig selv, fjerner man også følelsen af afmagt. Der er en meget stor overlevelseskraft i at være del af noget større, at være produktiv og værdifuld for andre. Det er med til at skabe resiliens,« fastslår hun.

Også en række andre forhold var afgørende i forhold til Peters succes med at bryde med sit gamle rockertilv. Udgangspunktet – ønsket om at blive far – gav en stærk motivation. Samtidig havde Peter hele vejen sin kones støtte og skulle altså ikke starte et nyt liv alene. Desuden betød mødet med universitetet og forskningen og siden med organisationen Fryshuset Danmark, at Peter fik nogle gode oplevelser, som styrkede ham.

»Mange tidligere rockere og bandemedlemmer har det problem, at de ikke blive set som mennesker. De er bare *bad* (slemme, red.). Nogen man ikke tør lukke ind på en uddannelse eller en arbejdsplads. Der er mange lukkede døre, og folk ser deres straffeattest, før de ser dem som mennesker, der kan bidrage med noget. Den dæmonisering er svær,« forklarer Line Lerche Mørck.

Forskning i fællesskab

Den type forskning, som Line Lerche Mørck og Peter har lavet sammen, kaldes

»Både hans ønske om at blive akademiker og hans ønske om at hjælpe andre har været en kæmpe drivkraft og styrket den motivation, han havde.«

Professor MSO Line Lerche Mørck

for subjekt-til-subjekt-forskning. Og det særligt kendetegnende for metoden er, at den inviterer ind i fællesskaber. Peter bliver en del af miljøet omkring forskeren og producerer også selv materiale. Ud over en videnskabelig artikel til et fagtidsskrift har de to sammen udarbejdet en metode til bandeintervention. *Livsførelseslisten* hedder metoden, der bliver brugt i Ishøj Kommune i dag. Det er en viderudvikling af en dokumentation, de lavede sammen. Kort fortalt går det ud på, at man lister både de meningsgibende ting i livet og de fastlåshed og problemer, man sidder i. Endelig kobles der ressourcpersoner på de forskellige dele.

»Det, at man er med til at producere noget, der har samfundsmæssig værdi og bliver anerkendt, er ret unikt. Peter har bidraget til at ændre nogle af de problematiske måder, der laves bandeexit på i dag, ved at være med til at udvikle en ny metode,« fortæller Line Lerche Mørck, der dog understreger, at det er svært at skære alle over en kam, da der er store forskelle på, hvordan politiets og kriminalforsorgens exitprogrammer er fra kommune til kommune.

I Peters tilfælde var det uheldigt. F.eks. fik han tildelt den betjent som kontaktperson, der havde været med til at efterforske hans sag. Han blev også lovet hjælp til at få en bolig, men når han så selv fandt en bolig, udeblev hjælpen til indskuddet.

»Både hans ønske om at blive akademiker og hans ønske om at hjælpe andre har været en kæmpe drivkraft og styrket den motivation, han havde. At give det her felt noget substans gav ham et rygstød, som gjorde det

muligt at overkomme alt det umulige,« siger Line Lerche Mørck, der selvfølgelig har gjort sig mange overvejelser i forbindelse med samarbejdet.

»Vi har jo travlt som forskere og drøner rundt efter den næste deadline, og det er utraditionelt at involvere sig så tæt, som man gør i denne type forskning. Men når jeg kigger på international forskning, er netop den type forskning noget af det mest interessante,« siger hun.

Pædagogen som brobygger

Selv om metoden er utraditionel, er der meget læring at hente i den, vurderer Line Lerche Mørck. F.eks. viser den, hvor betydningsfuldt et personligt engagement kan være. Det at man er flere, der brænder for det samme – om det så er forskning eller fodbold – og hvor vigtigt det er at skabe fællesskaber, som giver tidligere rockere eller bandemedlemmer nogle andre roller.

Line Lerche Mørck peger også på, at denne type forskning giver et nyt blik på de mulige roller for pædagoger, der arbejder med mennesker, som på en eller anden måde er faldet uden for fællesskabet.

»Man kan godt se pædagogens rolle som brobygger. En, der bygger bro til nye fællesskaber og sammenhænge. Som en ildsjæl, der også personligt står frem med sine særlige interesser og sit netværk.«

Pædagogen kan altså være bindeled til et meningsfuldt interessefællesskab. For uanset om man drømmer om at blive akademiker, kunstner eller håndværker, giver et tilhørsforhold og følelsen af at være ønsket som menneske håb for fremtiden.

»Selv om det i begyndelsen måske kun er små glimt af håb, kan man få en fornemmelse af, hvad man kan blive til – at det er realistisk. Håbets kraft er meget vigtig, når man skal holde sig oppe på trods af meget store og svære modsætninger og vanskeligheder,« siger Line Lerche Mørck. ■

LINE LERCHE MØRCK

Line Lerche Mørck er cand.psych., ph.d. og professor MSO på DPU, Aarhus Universitet. Hun forsker blandt andet i marginalisering, aktiviteter i udsatte boligområder, partnerskaber mellem produktionsskole og civilsamfund, bandeinterventioner og det at lære at leve efter bandeinvolvering.